

A. ROMIJN
HET TEKEN

Over de hei joeg de wilde wind, gierend en blazend. Hij kwam van heel ver en nu, op de grote vlakte, kon hij vaart zetten, de vaart, die hij nodig had om het dorpje in de verte aan te vallen. Hij huilde door de magere sparretjes, die hier en daar stonden en het was maar goed, dat ze heel diep mee konden buigen: de eis van de storm was buigen of breken.

De laaghangende wolken vlogen langs de lucht; ze werden aan flarden gescheurd, weer op elkaar gejaagd, maar dit gaf de wind geen plezier. Hij wilde vernielen en op de hei kreeg hij geen kans: aan de wolken had hij zo weinig aardigheid.

En daarom joeg hij verder, razend bulderend en steeds weer probeerde hij zijn zwaarste aanvallen op 'iets', dat hem in de weg stond.

Iets ! Het waren de kinderen uit de Plaggenbuurt, die uit school kwamen. Iedere morgen en iedere middag liepen ze hun vijf kwartier naar de dorpsschool. Vanmorgen hadden ze schik gehad om die vrolijke wind, die ze voortstuwde. Ze hadden de wind kwaad gemaakt en nu – bij het teruggaan – nam hij wraak.

„Ik kan niet meer!” hijgde Riekje en ze liet zich op de grond zakken. Ze kon echt niet meer op dit ogenblik. Na die heerlijke middag op school, waarin ze aan geen storm gedacht had, viel dit zo bitter tegen. Ja, de storm had tegen de vensters van de klas gebeukt, aan de pannen van het oude dak gerukt, maar ze had er geen last van gehad: ze hadden op school Kèrstfeest gevierd.

Riekje had zich verbeeld, dat zij in Efratha's velden liep en nachtwacht hield over haar kudde. Ze had naar de hemel gekeken en het zingen der Engelen gehoord. En toen meester zei, dat hij hoopte, dat ze op het Kerstfeest allemaal het Kindeke zouden aanbidden, had ze 'ja' geknikt. Zij zou het zeker doen . . . In gedachten ging ze al naar de stal van Bethlehem. Zij wilde zo graag het geschenk van God aan de wereld zien.

„En dit zal u het teken zijn: gij zult het Kindeke vinden in doeken

gewonden en liggende in de kribbe" . . . Zo had meester het oude kerstverhaal gelezen. Het Kindeke! Dan moest ze wel denken aan hun eigen kleine Derk-Jan, die thuis in zijn kribje lag en die de wereld inkeek met grote, verwonderde ogen in een klein rond gezichtje.

Het was zo mooi geweest! De kinderen hadden een kaarsje voor zich op de bank gekregen en meester was het bij allen aan komen steken. Het was toen al wat schemerig geweest in het oude schoollokaal en meester had gezegd:

„Wanneer je het lichtje ziet, denk dan aan het grote Licht, dat God in de duisternis van de wereld gezonden heeft om de mensen voor eeuwig gelukkig te maken.”

Ze had rustig aan alle dingen kunnen denken en het geroezemoes, het feestelijke geroezemoes van de andere kinderen was nauwelijks tot haar doorgedrongen . . . Ja, zo was het: de Here God had Zijn licht in de wereld gegeven, in de wereld, waar het zo duister was door de zonde van alle mensen, ook van haar . . .

Gister nog had ze Antje een klap gegeven, omdat die haar blaadje met sommen, waar een tien op stond, in het kribje van Derk-Jan gegooid had. Het kleine baasje had er op liggen sabbelen en ze had het weg moeten gooien. Ze was ontzettend boos geweest op Antje – en ook op Derk-Jan, die van niets wist. En ook op moeder, omdat moeder niet wilde, dat ze Antje sloeg.

Maar vanmiddag had ze het weer gehoord. Zo lief had God ook haar, Riekje, dat Hij Zijn geschenk in de wereld had gegeven: een heel klein Kindje . . .

Ze begreep het niet helemaal, vooral niet, dat dat Kindje zijn leven moest eindigen aan een kruis, vele jaren later. En toch, en toch, als ze dacht aan haar eigen boosheid soms, ja, dan kon het niet anders . . .

Met glanzende ogen had ze in haar kaarsvlammetje zitten staren en steeds maar gedacht: Begrijpen hoef je het niet eens! Je mag het zo maar aannemen. Het is een geschenk van God! . . . En als je het aangenomen hebt, hoef je niet langer bang te zijn voor het duister om je heen, ook niet voor het boze in je eigen hart. Alles is weggenomen, alles wordt gedragen door – een klein Kindeke, dat in de kribbe lag, wat een teken moest zijn voor de herders: een arm Kindje, op schamel stro . . .

Het Kindje hoorde eigenlijk ook bij hen thuis. Voor kleine Derk-Jan had vader een wiegje getimmerd. Maar vader kon niet goed timmeren en hij had geen best hout. Het was wel een wonderlijk wiegje geworden. Moeder sprak nooit anders dan van het kribje. En de kinderen zeiden het haar na. Geld voor een bedje was er nooit geweest. Dat kon je wel in de stad kopen, maar de stad was ver en de bedjes waren duur. Toen had moeder zelf een bedje gemaakt en dat vol gestopt met stro, eigenlijk met s h a m e l stro. En toen Derk-Jan geboren was, was er zo gróte vreugde geweest in het kleinste van de armelijke huisjes in de Plaggenbuurt . . .

„Zeg Riek, zou je je kerstkrans niet eens aanpakken?”

Ze was uit haar gemijmer wakker geschrokken. Meester stond voor haar en keek haar lachend aan. De kinderen hadden ook gelachen. Riekje was heel verlegen geworden, nu iedereen naar haar keek. En toch . . . En toch . . .

Ja, de geschenken hoorden er óók bij. Er waren Wijzen gekomen, uit het verre oosten. Ze hadden geschenken gebracht, gouden geschenken. En andere: myrrhe en wierook. Nu bracht de meester haar ook geschenken, omdat het Kerstfeest was. Bij het feest van dit Kindeke paste de gouden sinaasappel, die in de Plaggenbuurt een grote zeldzaamheid was; paste ook die mooie kerstkrans, waar de brokjes suiker zo zacht op glansden. Het was haast te mooi. Riekje, arm kind uit de arme Plaggenbuurt, daar aan het eind van de hei, kon haar weelde haast niet op . . .

Ze had er niets aan kunnen doen. Toen de meester begonnen was met zijn kerstvertelling, waren haar gedachten weer afgedwaald naar het wonder van de kerstnacht in Efratha's velden. Daar hadden arme herders grote wonderen gezien en gehoord. En een Engel had hun gezegd, dat ze niet bang hoefden te zijn, maar juist erg blij. En als ze het niet geloven wilden, moesten ze maar gaan kijken in de stal van Bethlehem. God had een t e k e n gegeven van Zijn liefde: een Kindje, liggende in de kribbe . . .

Een klein gouden kaarsvlammetje, dat zo stil en klaar brandde, voerde haar gedachten weg, zo ver weg. Weg uit de klas, weg uit het dorp. Ja, Riekje h o o r d e de Engelenzang, die het ‚Ere zij God’ verkondigde en het ‚Vrede op aarde’.

En ze had zich ingedacht, hoe mooi het zou zijn om drie uur bij het

naar huis gaan. Natuurlijk zou ze het lange pad over de hei met de andere kinderen lopen, met haar broertje Drikus en met Bart en met Anne en Dientje. Maar ze zou niets laten merken. Als ze op de hei was, zou ze denken, dat ze herder was in het veld van Efratha... Ze zou spelen, dat ze een der Wijzen was en ze ging geschenken brengen aan het kindje in de kribbe thuis, aan de kleine Derk-Jan, een prachtige gouden sinaasappel, een grote kerstkrans met zilveren suikertjes er op en amandelsnippers...

En plotseling had ze meesters stem gehoord:

„Met de kinderen uit de Plaggenbuurt heb ik haast medelijden... Hoor eens, hoe de wind te keer gaat!... Jullie zult het zwaar hebben op de hei, hoor! Gelukkig dat het vakantie is! Morgen hoeven jullie er ten minste niet door, als het nog zo stormt!”

Ja, het stormde! En hoe! De kinderen uit de Plaggenbuurt wisten nog beter dan iemand anders, hoe zwaar ze het zouden krijgen op de hei. Ze hadden immers de wind pal tegen.

Boenk! Boenk! De stormvlagen sloegen stuk op het dak, trokken aan de muren, probeerden de ramen in te drukken.

Meester bad. Maar Riekje hoorde boven alles uit de wind! Nu lag haar hele mooie droom aan stukken. Ze zou niet kunnen denken, dat ze een herder was, nog minder dat ze een wijze was, die geschenken ging brengen. Nee, ze zou verschrikkelijk veel last van haar kwaaltje hebben, ze zou haast stikken van benauwdheid, ze zou zo vreselijk moe worden, als ze haast geen adem kon krijgen. Daar kon al de hulp van Drikus zo weinig aan doen...

De meester had gebeden. Of de Here alle kinderen een gelukkig Kerstfeest wilde geven, of Hij hen wilde bewaren, vooral die kinderen, die zo ver weg moesten bij dit noodweer.

Bij de deur had hij Riekjes hand vastgehouden.

„Riekje, jij kunt er toch niet door, kindje? Je moest vannacht maar bij mij blijven slapen. Mijn vrouw zal wel een slaappleatsje voor je hebben. Dan ga jij morgen naar huis, wanneer de wind is gaan liggen!”

Maar Riekje had niet gedurfd. Stel je voor, zo maar slapen, zij, arm kind uit de Plaggenbuurt, bij de meester, die in een stenen huis woonde en die een vrouw had die ‚steeds‘ praatte, heel anders dan moeder en de andere vrouwen uit het buurtje...

„Nee meester”, zei ze verlegen, „ik ga liever naar huis!”

Meester hield niet langer aan. Hij kende zijn heikinderen . . .

Maar – toen ze eenmaal op de vlakte waren, buiten het dorp, en de wind ze ontdekt had! Al zijn woede, al zijn gierende vlagen keerde hij tegen hen. Het werd een gevecht als nooit te voren. Zelfs de grote jongens hadden het zwaar te verduren en Drikus kon, bij de pogingen, die hij doen moest om zelf op de been te blijven, zich maar weinig met Riekje bemoeien.

Voor Riekje kwam er nog iets bij, iets dat ze niet graag zou willen zeggen. Dan zouden de anderen haar misschien uitlachen. Ze zou het zo heerlijk vinden om de kerstkrans heel over te krijgen. Als ze Drikus een arm gaf, was er nog meer kans, dat het broodzakje op haar borst bij het heen en weer slingeren tegen Drikus op vloog. Dan zou de krans breken en . . . Maar de krans moest heel blijven. Het was haar kerstgeschenk . . .

Na tien minuten moest ze de strijd opgeven.

„Ik kan niet meer!” zuchtte ze en ze liet zich op de grond zakken. Haar borstje ging benauwd op en neer, maar in ieder geval voelde ze even die bulderbast van een wind niet zo sterk.

De andere kinderen hoorden het niet eens, merkten het nog minder. Ze hadden zo veel werk met zichzelf, dat ze niet eens merkten, dat Riekje achter bleef. Diep voorover gebogen, zeulden ze voort, stapje voor stapje.

Drikus merkte het eerst, dat zijn zusje ontbrak en hij kwam terug. Of liever hij vloog terug. De wind gaf hem meteen zo'n vaart, dat hij haar bijna voorbijschoof.

Hij zag haar hijgen en wist, dat ze eerst even tot rust moest komen. Zo kon ze niet verder. Dan moesten de anderen maar door gaan: hij kon zijn zusje niet in de steek laten.

„Had maar gedaan, wat meester vroeg!” schreeuwde hij, om boven de wind uit te komen. Hij had medelijden met haar, maar vond haar toch wel eigenwijs ook.

„Dit is immers geen doen voor jou!”

Riekje keek hem aan. Meende Drikus dat nu? Kon een jongen uit de Plaggenbuurt dat voor zijn zusje willen? Zelf zou hij het zeker ook niet gedaan hebben. En het andere, dat haar verdrietig maakte,

kon ze hem niet vertellen: dat ze zo graag op de hei haar mooie droom van vanmiddag verder gedroomd had . . . Daar zou hij niets van begrijpen en hij zou haar smakelijk uitlachen, als ze zei, dat ze herder had willen zijn en koning . . .

De wind rukte en trok aan Drikus. Maar die was wijdbeens gaan staan en kon er tegen. Hij lachte zelfs.

„Weet je, wat het beste zou zijn?” stelde hij voor, al schreeuwend, „als ik eerst maar naar huis ging! Als jij hier nu blijft zitten, dan haal ik de kar van Vulders en rijd ik je als een koningin naar huis!”

Riekje lachte, een beetje bang. Brr! Stel je voor! Zij alleen achter blijven op die grote, grote hei, waar de wind te keer ging . . . Het begon ook hier al aardig donker te worden en die flarden van voortgejaagde wolken waren zo dreigend! Het leken wel reuzen met grote vangarmen.

„Je hoeft niet bang te zijn!” brulde Drikus weer, goedig. „We vragen natuurlijk of een van de anderen zo lang bij je blijft!”

Hij keek om en wilde de 'anderen' roepen. Die waren echter al te ver. Het ging wel langzaam, maar ze kwamen vooruit. Ze na te roepen, tegen de wind in, had absoluut geen zin.

Beiden dachten na. Toen zei Riekje – haar hijgen was nu wat bedaard: „Weet je Drikus, als ik maar achter je mag lopen. Vlak achter je! Dan gaat het wel. En als ik niet verder kan, wil je misschien wel even stoppen!”

Drikus beloofde het direct. Hij had erg met zijn zusje te doen.

„Dan moet je me maar een hand geven. Als je vlak achter me blijft, zal het wel gaan. Desnoods doen we er een half uurtje langer over!”

Dankbaar lachte Riekje en stond weer op. Daar gingen ze. Ze bleef vlak achter Drikus en omdat die veel groter en breder was, ving hij werkelijk de meeste wind weg. Het ging e c h t wel. Alleen – die ene moeilijkheid was dubbel groot geworden. Hoe moest ze nu haar kerstkrans heel houden? Die botste haast bij iedere stap tegen Drikus op.

Het was, of de wind er een boosaardig genoeg in had het 't kleine meisje zo moeilijk mogelijk te maken. Nu hij haar zelf niet meer aan kon, doordat ze zo'n machtige helper gekregen had, leek het net, of hij dat zakje te pakken wilde krijgen.

Maar Riekje gaf het niet op. Al was er niets meer van haar mooie droom over, toch wilde ze haar uiterste best doen haar geschenk

van school ongeschonden thuis te brengen: moeder zou het zo mooi vinden.

„Waarom loop je toch zo voorzichtig?” wilde Drikus weten, toen ze weer even stonden uit te hijgen, iets beschut door een sparretje, waar de storm doorheen floot.

„Heb je ergens pijn?”

„De krans!” waagde ze voorzichtig.

„Wat? Heb je die nog?” vroeg Drikus verwonderd. „Kind, de mijne is al haast op. Ik heb nog een klein stukje bewaard voor thuis... Hij is lekker! Maar – let maar niet op die krans. Dan gaat het n o g langzamer. En we zijn er nog niet!”

Nee, ze waren er zeker nog niet. Maar op die krans wilde Riekje juist w e l letten. En goedge Drikus gaf maar wat toe. Hij was ten slotte bijna veertien en zijn magere spiering van een zus nog niet helemaal twaalf. Nu de kans op inhalen van de andere kinderen uit de Plaggenbuurt toch verkeken was, kwam het er niet eens meer zo erg op aan, hoe laat ze thuis kwamen. Moeder zou heus niet ongerust worden. Hoogstens wat bezorgd voor Riekje, die morgen wel doodmoe zou zijn van de inspanning van nu.

Moeizaam zwoegden ze voort, van tijd tot tijd even uitblazend voor Riekje, die dapper volhield en bij iedere rustpoos eerst voorzichtig controleerde, hoe de koek het maakte. Haar sinaasappel kon geen kwaad. Die zat als een dikke knobbel veilig in de buitenzak van haar halfsleetse manteltje.

„Ja, Riek! We zijn er bijna! Ik zie de lichtjes al!”

Ze waren op de top van de flauwe helling gekomen en Riekje waagde het even haar gezicht achter Drikus' rug vandaan te halen. Daar ginds, in de laagte, stonden de weinige huisjes van de Plaggenbuurt en uit de raampjes kwam de glans van licht. Nog even doorzetten, al werd het steeds moeilijker. Haast was alle leed geleden. Moeder zou blij zijn, als ze h a a r zag, zij zou blij zijn, wanneer ze moeder zag en samen zouden ze zich verheugen over die prachtige kerstkrans met de glinsterende suikerklompjes er op. En vanavond, als vader met Drikus bij de geiten was in het schuurtje, als de kleintjes opgeruimd waren, zou ze moeder haar mooie droom van vanmiddag vertellen. En samen zouden ze lachen om de wind, die de droom kapot gemaakt had...

De laatste loodjes wogen zwaar, heel zwaar. Het was, of de storm niet velen kon, dat hij verloor en dubbel zette hij op. Zo kwam het, dat een zwaar hijgend en piepend Riekje het kleine huisje, bijna het laatste in de Plaggenbuurt, binnenging. Ja, moeder zou heel erg blij zijn. . .

Maar – moeder lètte er nauwelijks op, dat Drikus en Riekje binnen kwamen. Moeder hoorde haar meisje nauwelijks hijgen. Ze zat bij het kribje van de kleine Derk-Jan van zes maanden en zag niet eens, dat Antje de kat plaagde. Ze keek onafgebroken naar het gezichtje van haar jongste en zei alleen:

„Gelukkig, dat jullie er zijn! Ging het een beetje, Riek?”

Maar opkijken deed ze niet en toen Drikus een verhaal wilde beginnen met zijn harde, ruwe jongensstem, zei ze: – „Ssst!”

Maar opkijken deed ze niet.

Al vóór de deur had Riekje haar zak van om haar hals gehaald. Met vreugde had ze gemerkt, dat de krans het er goed af gebracht had. En nu . . .

Ze begreep, dat er iets gebeurd moest zijn, iets èrgs in deze lange dag dat ze weg geweest waren, iets met de kleine man, dat moeder zó volkomen in beslag nam, dat ze voor h a a r geen oog had.

Ze probeerde zo min mogelijk te hijgen en liep om de tafel heen om aan de andere kant van het kribje te komen.

„Kind, wat hijg je! Het was ook te zwaar voor je!”

„Wat is er, moeder?”

Net als moeder keek ze naar het gezichtje van Derk-Jan. Wat zag het er raar uit! Zo bleek! Zo strak! De oogjes waren dicht en nu en dan trok er een rilling door het hele lijfje.

„Wat is er gebeurd, moeder?”

Moeder keek even naar Riekje, die erg moe moest zijn van haar zware tocht. Ze zag de zware kringen onder de ogen van haar meisje, maar kleine Derk-Jan hield haar toch te veel bezig.

En ze vertelde: Derk-Jan had een stuip gehad vanmorgen, een heel erge. Ze was juist bezig hem een flesje te geven, toen plotseling het hele lichaampje verstijfde. Ze had zich geen raad geweten, vooral omdat de stuip zo lang duurde. Toen was Siene van de buren op de fiets naar de dokter geweest, met al die wind.

Ja, de dokter was direct gekomen . . .

„Niet zo hard praten, meid!”

... De dokter was gekomen en had eigenlijk niets kunnen doen. Ze moesten afwachten. Hij had een paar dingen gezegd, die moeder doen kon, als de stuip zich herhaalde. Want daar was hij wel bang voor, voor een herhaling. En dat zou heel gevaarlijk zijn. Daarom had moeder de hele dag aan het kribje gezeten, daarom was er niets in huis gedaan en kon Antje rustig de kat aan haar staart trekken.

„Nee, Riek! Vader weet nog van niets! Hoe kan dat ook?”

Ja, natuurlijk, hoe kon dat ook? Vader werkte in het veen, wel een uur van huis. O, wat was dat erg! Moeder was de hele dag met de kleine baas en Antje alleen thuis geweest. Niemand had het geweten, behalve Siene... En zij, Riekje, had vanmiddag feest gevierd en alleen maar heerlijke ogenblikken gehad en moeder had met een heel ziek broertje alleen gezeten. En ze was naar huis getobd over de hei en al die tijd had moeder aan het kribje gezeten, steeds maar naar het gezichtje vóór haar kijkend. Als er een nieuwe stuip kwam...

Riekje boog zich over het kribje. Ze maakte zachte geluidjes met haar lippen en ze fluisterde:

„Baasje, kleine baasje! Kijk eens naar Riek!... Lach eens naar me, kleine man!”

Als ze dat anders deed, kon hij zijn armpjes naar haar uitstrekken, kon hij kraaien van plezier.

Maar nu gebeurde er niets. Derk-Jan lag daar stil en regelmatig gingen die trillingen door hem heen. De oogjes bleven gesloten en er kwam geen lachje op zijn snuitje.

„Niet doen, kind!” waarschuwde moeder. „Ik heb het ook steeds geprobeerd en het geeft toch niets!”

Samen zaten ze weer zwijgend in het kribje te kijken. Wel heel zwaar was plots het verdriet op Riekje gevallen. Ze was zo gek op kleine Derk-Jan.

„Riek, nu jij thuis bent, moet jij verder bij Derkje blijven. Ik moet voor het eten zorgen. Je mag er niet bij vandaan lopen en je moet in het wiegje blijven kijken... Beloof je me dat?”

Natuurlijk, daar kon moeder van op aan. Ze zou haar uiterste best doen en geen oog van broertje af houden.

Moeder ging weg, met een bezwaard hart en kon toch niet laten tel-

kens nog even te komen kijken. Drikus had een ogenblik onthutst de zaak aangezien en was toen naar het schuurtje verdwenen. Hij had een nieuwe kaars meegenomen. Moeder zou daar nu toch wel niet op letten.

Ja, naar was dat nu, het petroleumlicht. In het dorp hadden ze natuurlijk electriciteit, maar de paar huisjes in de Plaggenbuurt hadden dat niet. Hier woonden heel weinig mensen en het loonde niet om de dure lichtleiding uit het dorp over de hei tot hier door te trekken. Daarom moesten ze zich met petroleum behelpen en dat was nu dubbel naar, nu Riekje juist graag h e l licht in de kamer en dus ook in het kribje gehad zou hebben.

Ze deed haar best, ze zat stil en ze had zo erg met haar kleine broertje te doen.

Een stuip was vast heel erg! Zo erg, dat de dokter gezegd had, dat het zich niet herhalen mocht. Nauwlettend volgde ze de kleinste bewegingen. Als zo'n klein handje tastend over het dekentje schoof, kwam ze al van haar stoel overeind.

Terwijl ze daar zat, kreeg ze zo'n spijt van gister. Wat was het nu geweest, zo'n rekenblaadje! Daar zou ze toch niets meer mee gedaan hebben. Hoogstens zou ze het in haar mooie kaft gestopt hebben, waar andere schatten van school in lagen . . . En ze had Antje een klap gegeven. Ja, het had zelfs weinig gescheeld, of ook Derk-Jan had een tik gehad. Stel je voor! Dat kleine, tere broertje, dat een stuip gehad had, een heel erge stuip, dat had ze haast . . .

Riekje kreeg het moeilijk. Ze was moe en ze was verdrietig. Buiten bulderde de wind en vader was nog niet thuis. Moeder had de hele dag alleen gezeten met Derk-Jan en zij had feest gevierd, zorgeloos feest gevierd en mooie dromen gedroomd. Zij had gedacht, dat ze een der herders was, die de Engelenzang hoorden, dat ze een der Wijzen was die geschenken brachten. Ja, geschenken had ze, maar het broodzakje lag vergeten op de tafel en de sinaasappel, de gouden sinaasappel zat in haar manteltje . . .

Wat deden geschenken er toe, wanneer haar broertje zo ziek was dat hij misschien . . . Nee, niet verder denken! Opletten en luistere luisteren naar de geluiden van moeder, van Drikus, die in het schuurtje hout hakte.

Hoor, daar klotsten vaders klompen voor het huis. Riekje keek op, maar moeder was al buiten de deur. Gierend joeg de wind langs en flapte de deur dicht. O, als Derk-Jan maar niet schrok! Maar Derk-Jan had niets gehoord en lag éven stil. Behoedzaam werd de deur weer geopend en op zijn tenen kwam vader binnen. Hij sprak nog met moeder en had moeite om zijn luide stem te laten fluisteren.

Hij kwam naar het kribje en keek. Moeder keek. Riekje keek.

„Wat nu?” vroeg vader.

„Afwachten!” zei moeder. „Ik ben de hele dag niet bij hem weg geweest en nu past Riekje op . . . Alleen, het is niet best voor haar. Ze heeft de hele worsteling over de hei ook al gehad!”

„Ga maar weg, Riek!” zei vader, „ik zal het nu wel verder doen . . . Je hebt het zelf zwaar te verduren gehad en ik . . .”

„U hebt de hele dag in de turf gewerkt en u bent moe!” kwam Riekje rap.

Het wàs toch zo! Anders was vader altijd te moe om direct wat te doen, als hij uit de veenderij thuis kwam. Dan ging hij soms, vuil en wel, eerst even in de rieten stoel bij het raam zitten, met een welgemeend: „Hè! Hè!” En nu wilde hij net doen, of hij niet moe was. Nee, hoor, dat ging niet door. Zacht, maar beslist weerde ze vader af. En die gaf toe.

Hij wist, dat zijn meisje goed op zou letten.

„Dan ga ik eerst maar even onder de pomp!” zei hij.

De pomp was in het kleine keukentje en weer was Riekje alleen. Hoor die Drikus eens hakken. Anders kostte het altijd de grootste moeite hem aan dat vervelende werk te krijgen en nu was hij al voor het eten, ongevraagd, er mee begonnen.

En Antje had ook maar het veld geruimd, naar de keuken. En de lamp brandde hoog op. Net, of de olie geen geld kostte.

Allemaal door kleine Derk-Jan, die daar stil lag en nog steeds heel kleine stuipjes had. Als zo'n erge maar niet terug kwam . . . Als dat maar niet gebeurde!

Even moest ze het moeder vragen. Ze wipte van de stoel af en aan de keukendeur vroeg ze:

„Moeder, heeft de dokter gezegd, dat het terug kon komen?”

Moeder stond bij het fornuis. Vader was zich aan het afdrogen. Beiden stonden juist met hun gezicht de andere kant op.

„Kind! Wat doe je me schrikken! . . . En je mag Derk-Jan niet in de steek laten!”

Nee, dat mocht ze natuurlijk niet! Dat wilde ze ook niet eens, maar dat andere wilde ze zo graag weten.

Nog stond ze besluiteloos aan de deurpost.

„Ja, Riekje, de dokter zei, dat het kon! Daarom moeten we hem juist niet uit het oog verliezen . . . Ga weer gauw terug!”

Ze ging weer terug, bang en verdrietig, en ze nam haar plaats weer in bij het kribje. Als die kleine trekjes er niet geweest waren, zou je kunnen denken, dat hij sliep, heel rustig sliep. Maar dat wàs het niet: het wàs wat anders.

Die kleine Derk streed daar z'n grote strijd om z'n kleine leventje. En de dokter kon niets doen! En moeder kon niets doen! . . . Misschien ging hun kleine Derk-Jan wel . . . Kleine Gart lag ook begraven op het kerkhof bij de kerk.

En nu zou het Kerstfeest worden en God gaf aan de wereld Zijn grote geschenk. Zou God nu bij hen het kindje wegnemen? . . . De meester had gezegd: – Dit zal U het teken zijn: gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe! . . . De herders hadden in de stal van Bethlehem een kribje gevonden, het Kindje in die kribbe aanbeden . . . Wijzen waren gekomen met hun kostbare geschenken: goud en myrrhe en wierook! . . . Bij hen zou het kribje misschien leeg zijn! . . .

Derk-Jan lag maar stil en er kwam nu en dan iets van een glimlachje om zijn mondje. Maar het wàs geen glimlachje. Het waren allemaal heel kleine stuipjes, die weg moesten blijven, zei de dokter.

Ze durfde niet haar ogen van het kribje wenden, ze durfde ook niet haar ogen te sluiten, maar ze voelde, diep in haar hartje, dat ze bidden moest. De Here zou het toch niet erg vinden, als ze met haar ogen open bad. Wel vouwde ze eerbiedig haar handen samen.

„Here God, wilt Gij ons alstublieft onze Derk-Jan laten houden? . . . Here, het is bijna Kerstfeest en ik heb er zo'n spijt van, dat ik gister niet lief tegen hem geweest ben . . . Wil ons toch ons kindje niet ontnemen! . . . Vader in de Hemel, onze Gartje is ook al bij U . . . en we houden zoveel van Derk-Jan . . . Om Jezus' wil, amen!”

Ze boog zich weer over het kribje. Als de Here haar nu verhoorde! . . .

Wat zou het een heerlijk Kerstfeest worden! Dan zou ze vast en zeker . . .

Moeder kwam binnen met de grote pan, die ze midden op tafel zette. Ze keek langs Riekje in het kribje.

„Mien kereltien!” zei ze.

Ze ging weer weg, kwam terug met borden.

Vader ging Drikus uit het schuurtje halen. Er vielen niet eens woorden, dat de kaars half opgebrand was. Antje kwam achter Drikus aanscharrelen. Ze had een vieze veeg op haar gezicht, maar moeder zag het niet.

„Laat mij hier zitten, Riek!”

„Moeder, mag ik niet . . .?”

Ze vroeg het zo smekend, dat moeder de weigering, die ze bijna op de lippen had inhiel.

„Goed kind!”

Het werd geen prettige maaltijd. Moeder zei niets en van de weeromstuit vader ook niet. Een paar keer probeerde Drikus wat te vertellen, maar bijna onmiddellijk kwam moeders „Ssst!”

Riekje zat met haar voeten op de sport van de stoel en haar bord op haar knieën. Dat mocht, als grote uitzondering. Nu kon ze op Derk-Jan blijven letten.

„Eten, Riekje!” vermaande vader, „je hebt nog geen hap op!”

„'k Heb geen trek!” zei ze, „en als ik veel eet, krijg ik er toch last van . . . na die storm!”

„Die is wel wat gaan liggen!” antwoordde vader. „Had je het erg zwaar?”

„Nee!” jekte ze, „Drikus hielp en . . .”

Ze had geen zin in eten, ze had geen zin in praten. Ze wilde het liefst maar weer alleen bij het kribje zitten.

„Laten we maar danken!” zuchtte moeder na tien minuten. „'t Is bar, zo weinig als er gegeten is!”

„Maar niet door mij!” zei Drikus, weer te hard.

„Ssst!” kwamen vader en moeder tegelijk.

Vader maakte de stallantaarn klaar. Hij ging naar het schuurtje: de geiten moesten gemolken worden. Die konden niet wachten. Toen hij de deur naar het schuurtje opende, mekkerden ze hem al tegen. Natuurlijk ging Drikus met hem mee en ook Antje zag haar kans schoon.